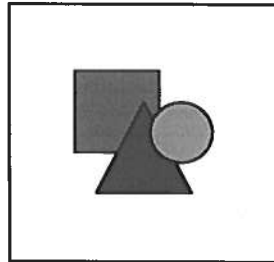


Declaration verso un Ethica Global

Parlamento del Religiones del Mundo
le 4 septembre 1993, Chicago, S.U.A.



Introduction

Le texto intitulate "Introduction" esseva producite per le Comité Redactional del "Consilio" del Parlamento del Religiones del Mundo in Chicago, super le base del declaration original redigite in Tübingen (ci postea denominate "Principios"). Illo es intendite a offerer -- pro scopos publicitari -- un concise summario del declaration.

Le mundo es in agonia. Iste agonia es si dramatic e penetrante, que nos nos senti compellite a nominar su manifestationes, a fin que sia perceptibile le profunditate de nostre preoccupation.

Le pace escappa de nos -- le planeta de plus in plus es devastate -- vicinos vive in timor -- feminas e viros se aliena le unes del alteres -- infantes mori!

Isto es abominabile!

Nos condemna le abuso del ecosistemas de nostre Terra.

Nos condemna le povressa, le qual suffoca le possibilitates del vita; le fame, que debilita le corpore human; le inequalitates economic, que menacia de ruinamento tante familias.

Nos condemna le disordine social del nationes; le dispresio del justitia, que pulsa cives al margine de lor societate; le anarchia, le qual se diffunde in nostre communitates; e le morte absurde del infantes per violentia.

Particularmente nos condemna aggression e odio in le nomine del religion.

Iste agonia non es un fatalitate.

Illo non es un fatalitate, proque le fundamento pro un ethica ja existe. Iste ethica offere le possibilitate pro un melior ordine individual e global, e guida le homines ex le desperantia e lor societates ex le chaos.

Nos es personas qui se declara in favor del directivas e practicas del

religiones del mundo.

Nos afirma que in le doctrinas del religiones se trova un nucleo commun de valores essential, e que istes presenta le base pro un ethica mundial.

Nos afirma que iste veritate es ja cognite, totevia illo debe ancora esser vivite con corde e action.

Nos afirma que il ha un norma irrevocabile e incondicional pro tote le sphas del vita, pro familias e communitates, pro racias, pro nationes e pro religiones. Il ja existe directivas ancianissime pro le comportamento human le quales on trova in le doctrinas del religiones mundial, e que presenta le condition pro un ordine mundial durabile.

Nos declara:

Nos totes es interdependente. Cata uno es dependente del benesser del toto, e assi nos ha respectu pro le communitate del esseres vivente, pro humanos, animales, e plantas, e pro le preservation del terra, del aere, aqua e solo.

Nos porta le responsabilitate individual pro toto lo que nos face. Tote le decisiones, acciones, e omissiones de ager ha consequentias.

Nos debe tractar alteres in mesme modo como nos volerea que illes tracta nos. Nos va obligar nos a respectar vita e dignitate, individualitate e diversitate, assi que cata persona es tractate humanmente -- sin exception.

Nos debe practicar patientia e acceptation. Nos debe esser capace a pardonar, apprendente del passato, ma non jammais permittente que nos remane captivos del memorias de odio. Aperiente nostre cordes le un al altere, nos debe lassar cader nostre disaccordos meschin pro le causa del communitate mundial e practicar un cultura de solidaritate e interrelation.

Nos considera le humanitate como nostre familia. Nos debe aspirar a esser amabile e generose. Nos non vive solo pro nos mesme, ma nos va anque servir alteres, non jammais oblidante le infantes, le vetules, le povres, le suffrentes, le handicapatos, le refugiatos e le solitarios. Necuno debe esser jammais considerate o tractate como citatano de secunde classe, o exploitate in qualcunque maniera. Le relationes inter viros e feminas deberea esser in spirito de complete equalitate. Nos non debe committer qualcunque sorta de immoralitate sexual. Nos debe abandonar tote formas de domination e abuso.

Nos nos obliga a un cultura sin violentia e con respectu, justitia, e pace. Nos non va opprimer, nocer, tormentar, ni occider alcun homine, e nos va desister de violentia pro resolver discordantias.

Nos debe aspirar a un juste ordine social e economic, in le qual cata una e cata uno ha le equal possibilitate de displicar su talentos como humano. Nos debe parlar e ager veridicamente e con compassion, tractante totes equemente, evitante prejudicios e odio. Nos non debe robar. Plus tosto nos debe superar le domination del aviditate de poter, de prestigio, de moneta e de consumo, pro crear un mundo plus juste e plus pacibile.

Le Terra non pote cambiar se a un terra melior sin que le conscientia de nos humanos se cambia primo. Nos promitte que nos va disciplinar nostre sensos per medio de meditation, per precaria o per pensamiento positive. Sin risco e sin spirito de sacrificio un cambiamento essential de nostre situation non pote evenir. Pro isto nos nos declara in favor de iste ethica global, de un melior comprension mutual, e de modos de viver que profita al societate, que promove le pace e que es amicabile al natura.

Nos invita tote le homines, sia religiose sia non, a facer le mesme!

Le Principios de un Ethica Global

Nostre mundo se trova in un *crise fundamental*: un crise del economia global, del ecologia global, del politica global. Ubique on regretta le absentia de un grande vision, le espaventabile accumulation del problemas non solvite, le paralyse politic, le conducta politic solmente mediocre sin multe perspicacia e perspectivas e generalmente con troppo poc interesse pro le ben commun: troppo de responsas vetule pro defias nove.

Centos de millones de homines sur nostre planeta de plus in plus suffre de disoccupation, de povressa, de fame, e del destruction de lor familias. Sperantia de un pace durable inter le nationes evanesce. Tensiones inter le sexos e generationes ha attingite un nivello alarmante. Infantes mori, occide e es occidite. Un crescente numero de pais es succutite per affaires de corruption in politica e economia.

Le conviventia pacibile in nostre citates deveni de plus in plus difficile a causa de conflictos social, racial e ethnic, per abuso de drogas, per crimines organiscate, e mesmo per anarchia. Mesmo vicinos sovente time le un le altere. Nostre planeta es continuemente saccheate sin reguardo. Un colapso del systemas ecologic es imminente.

Sempre de novo nos observa, que gerentes e adherentes de *religiones* in plure locos de iste mundo attisa aggression, fanatismo, odio e xenophobia, mesmo inspira e legitima conflictos violente e sanguinose. Sovente pro objectivos de pur politica imperialistic, incluse guerra, le religion es misusate. Isto nos plena de disgusto.

Nos condemna tote iste depravationes e declara que illos non debe evenir. Un *ethica* ja existe que es capace de obviar a iste fatal developpamentos global. Certo, iste ethica non offere solutiones directe pro tote le immense problemas mundial, ma illo describe le fundamento moral pro un melior ordine individual e global: un *vision*, que pote guidar feminas e viros ex le desperantia e le disposition a violentia, e le societates ex le chaos.

Nos es personas qui se declara in favor del directivas e practicas del religiones mundial. Nos confirma que ja existe un accordo inter religiones que pote servir como base de un ethica global: un *basic consenso* minimal concernente valores obligatori, *normas* irrevocabile e *principal attitudes* moral.

I. Necun nove ordine global sin un ethica global!

Nos, feminas e viros de diverse religiones e regiones del Terra, torna nos a tote le homines, sia religiose o non religiose. Nos vole facer audible le sequente convictiones que nos ha in commun:

- Nos totes ha un *responsabilitate pro un melior ordine global*.
- Nostre ingagiamento pro le derechos human, libertate, justitia, pace e le preservation del Terra es absolutamente necessari.
- Nostre multo diverse religiones e traditiones cultural non debe impedir nos de lutar insimul contra tote le formas de inhumanitate e ingagiar nos pro plus de humanitate.
- Le principios exprimate in iste ethica global pote esser affirmate per tote le homines con convictiones ethic, sia religiosemente motivate sia non.
- Como *homines religiose e spiritual* qui stabli lor vita super un Ultime Realitate e qui concipe ex illo in fide, prece o meditation, in parola o silentio, fortia spiritual e sperantia, nos ha un special responsabilitate pro le benesser del integre genere human e pro le planeta Terra. Nos non considera nos plus bon que altere feminas e viros, ma nos confide in isto, que le ancian sagessa de nostre religiones pote monstrar le cammino del futuro.

Post duo Guerras Mundial e le fin del Guerra Frigide, post le colapso del fascismo e nazismo e post le succussa del fundamentos de comunismo e colonialismo, le humanitate ha entrate in un nove phase de su historia. Hodie nos possede sufficiente ressources economic, cultural e spiritual pro instaurar un melior ordine global. Totevia, vetule e nove tensiones ethnic, national, social, economic e religiose menacia le pacibile construction de un plus bon mundo. Ben que actualmente nos frue de major progressos scientific e technic que jammais antea, nos vide que globalmente le povressa, fame, grande mortalitate del infantes, disoccupation, miseria e destruction del natura non ha diminuite, ma mesmo crescite. Multe populos es menaciate del ruina economic, disturbantia social, marginalisation politic, catastrophes ecologic, e colapso national.

In un talmente dramatic situation global le humanitate ha besonio de un *vision del populos vivente pacibilemente insimul*, e del associationes ethnic, ethic e religiose dividente in commun le responsabilitate pro nostre planeta Terra. Un vision se basa super speros, scopos, ideales, normas. Tamen le homines ubique in le mundo los ha perdite. Totevia nos es convincite que, in despecto de lor frequente abuso e fallimentos, il es le religiones que ha le special responsabilitate de testificar que tal speros, scopos, ideales e normas pote esser guardate, fundate e vivite.

Isto es particularmente ver in le statos moderne: garantias es necessari pro le libertate de conscientia e de religion, ma illos non substitue valores obligante, convictiones e normas que es valide pro tote le esseres human, sin distinction de lor origine social, sexo, color de pelle, ni religion.

Nos es convincite del unitate fundamental del familia human sur nostre planeta Terra. Nos ricorda in mente le 'Declaration Universal del Derectos Human' del Naciones Unite de 1948. Lo que illo proclamava super le nivello de *derectos*, nos vole confirmar e appropfundar ci in le perspectiva de un *ethica*: le complete realisation del dignitate inherente al persona human, le libertate inalienabile, le equalitate in principio de tote le esseres human, e le solidaritate necessari e interdependentia de tote le humanos le unes con le alteres.

Super le base del experientias personal e le afflictive historia de nostre planeta nos ha apprendite:

- que un melior ordine global non pote esser create o mesmo fortiate solmente per leges, prescriptiones, e conventiones.
- que le realisation de pace, justitia, e protection del Terra depende del intelligentia e prestessa de homines a ager adequatemente.
- que un ingagiamento in favor de derectos e libertates presuppone un conscientia de responsabilitate e obligation, e que pro isto le mentes e le cordes del homines ambes debe esser adressate.
- que derectos sin moralitate non pote durar longe tempore, e que pro isto il habera *necun nove ordine mundial sin un ethica global*.

Per un ethica global nos non intende un ideologia global o un singule religion unitari, e certissimo non le domination de un religion super le alteres. Per un ethica global nos intende un *consenso fundamental super valores obligante, normas irrevocabile, e attitudes personal*. Sin un consenso fundamental super un ethica, tosto o tarde cata communitate es menaciate de chaos o dictatura, e le individuos de desperantia.

II. Un exigentia fundamental: Cata humano debe esser tractate humanmente

Nos totes es homines fallibile, imperfecte, con limitationes e defectos. Nos es conscie del realitate del mal. Precisemente pro isto, nos nos senti compellite pro le benesser del humanitate a exprimer lo que secundo nos debe esser le elementos fundamental de un ethica global -- tanto pro individuos como

pro communitates e organisationes, pro nationes como pro le religiones mesme. Nos confide in isto que nostre traditiones religiose e ethic, que in grande parte ja ha plure milles annos, contine sufficiente elementos de un *ethica* que es convincente e practicabile *pro tote le homines de bon voluntate*, sia religiose o non religiose.

Simultaneemente nos sape que sovente nostre varie traditiones religiose e ethic motiva in maneras multo differente lo que servi e lo que noce al homine, lo que es legitime e lo que es illegitime, lo que es bon e lo que es mal. Nos non vole dissimular o ignorar iste seriose differentias inter le diverse religiones. Totevia, illos non pote impedir nos de proclamar publicamente lo que ja ora es commun a nos e lo que junctemente nos affirma, cata uno super le base de su fundamento religiose o ethic.

Nos es conscie del facto que: religiones non pote resolver le problemas ecologic, economic, politic e social de iste Terra. Nonobstante illos pote effectuar lo que evidentemente non es attingibile solo per planos economic, programmas politic o regulamentos juridic: *cambiar* le disposition interior, le integre mentalitate, dunque *le "corde" del homine*, e motivar le o la a "retornar" ab un false cammino a un nove attitude al vita. Le humanitate ha besonio de urgente reformas social e ecologic, ma equalmente urgente es un *renovation spiritual*. Nos como homines religiose e spiritual va particularmente obligar nos a iste exigentia -- in le conscientia que justo le fortias spiritual del religiones pote provider un fide existential, un horizonte de senso del vita, standards ultime e un domicilio spiritual. Isto, tamen, le religiones pote facer credibilemente solo si illos elimina conflictos que se origina in illos mesme, si illos dismantella le arrogantia, diffidentia, prejudicios, e mesmo hostilitate mutual, assi demonstrante respectu pro le traditiones, locos sancte, festas e ritos de illes qui crede de maniera differente.

Nos totes sape: heri como hodie, ubique in le mundo homines es *tractate inhumanmente*. Illes es private de lor potentias vital, lor libertate, lor derechos human es calcate sub pedes, lor dignitate human es disestimate. Ma fortia non es justitia! Viste tote le inhumanitate nostre convictiones religiose e ethic reclama: *Cata humano debe esser tractate humanmente!*

Isto significa: cata humano -- sin alcun distinction de etate, sexo, racia, color, talentos corporal o intellectual, lingua, religion, opinion politic, origine national o social -- possede un *dignitate inalienabile* e inviolabile. Totes, le individuo como le stato, es per isto obligate a respectar iste dignitate e a garantir un salvaguarda efficace. Anque in le economia, in le politica e in le medios, in institutiones de recercas, in corporationes industrial, le homine sempre debe esser un subjecto de derechos, non jammais un mer medio, un objecto de commercialisation e industrialisation. Necuno sta "ultra bon e mal": necun homine e necun classe social, necun influente communitate de interesses e necun potente cartel, necun arma e necun stato. Al

contrario: Como un esser dotate de ration e conscientia, cata homine es obligate a comportar se vermente humanmente e non inhumanmente, a *facere le bon e omittit le mal!*

Lo que isto significa concretamente, iste declaration intende clarificar. In vista de un nove ordine global, nos vole recordar in mente le normas ethic incondicional. Illos non debe esser manicas e catenas pro le homine, ma plus tosto adjutas e appoios, pro sempre de novo trovar e realisar le scopo, valor, orientation e senso del vita.

Il ha un principio, le Regula Auree, le qual desde millennios se trova e face bon prova in multe traditiones religiose e ethic: *Lo que tu non desira que alteres face a te, non lo face a illes!* O positivemente: *Lo que tu desira, que alteres face a te, face lo a illes!* Isto debe esser le norma irrevocabile e incondicional pro tote le sphas del vita, pro familias e communitates, pro racias, nationes e religiones.

Tote le formas de egoismo -- cata egotismo, sia individual sia collective, se manifestante in pensamento de classe, in racismo o in sexismo -- es rejectabile. Nos los condemna, proque illos impedi le homines de esser authentic humanos. Le autodetermination e autorealisation es integremente legitime -- viste que illos non es separate del autoresponsabilitate e responsabilitate pro le mundo, del responsabilitate pro le cohumano e pro le planeta Terra.

Iste ancian Regula Auree contine *quatro directivas concrete e vaste* que se trova in le plus grande numero de religiones del mundo, e que debe esser obligante pro nos.

III. Quatro directivas irrevocabile

1. *Ingaggiamento in favor de un cultura de non-violentia e respectu del vita*

Innumerabile homines in tote le regiones e religiones del mundo se effortia pro un vita que non es determinate per egoismo, ma per ingaggiamento pro lor contemporaneos e pro le region circumjacente. Malgrado isto in le mundo hodierno il ha immense odio, invidia, jelsia e violentia: non solo inter le individuos, ma anque inter le gruppamentos social e ethnic, inter classes e racias, inter nationes e religiones. Le empleo de violentia, le contrabando de drogas e le crimine organisate, sovente equipate del plus moderne possibilitates technic, ha attingite dimensiones global. In multe locos regna le terror "de supra"; dictatores violenta lor proprie populos; e violentia institutional es multo expandite. Mesmo in paisas ubi il ha leges pro proteger le libertates individual, prisioneros es torturate, homines es mutilate, ostages es occidite.

A. In contrasto, ab le grande, ancian traditiones religiose e ethic

nos percipe le directiva: *Tu non debe occider!* O positivemente: *Tu debe haber respecto del vita!* Que nos de novo considera le consequentias de iste directiva ancianissime: cata humano ha le derecho al vita, al securitate, e al libere developpamento de su personalitate, in tanto que le derechos de su cohomines non es infringite. Necun homine ha le derecho de tormentar physica- o psychicamente, de nocer o mesmo de occider un altere homine. E necun populo, necun nation, necun racia e necun religion ha le derecho de discriminar un minoritate de un altere specie o religion, "depurar", exiliar o mesmo liquidar lo.

B. Certo, ubi se trova homines, se trovava conflictos. Tal conflictos, totevia, debe principalmente esser resolvite sin violentia in le quadro de un ordine juridic. Isto vale *e* pro le individuos *e* pro le nationes. Justo le governamentos es exhortate a observar le ordine juridic e ingagiar se pro solutiones pacibile non-violente. Illes debe ingagiar se pro un ordine international de pace, le qual de su parte besonia le protection e le defensa contra violentias. Armamento es un cammino false, lo que le mundo besonia es disarmamento. Que necuno se illude: Il non habera un superviventia global sin pace global!

C. Pro iste ration, le juvenes debe aprender in le familia e in le schola, que le violentia non pote esser un medio de resolver discordantias con alteres. Solo assi nos pote crear un *cultura de non-violentia*.

D. Un persona human es inestimabilemente preciose e debe esser incondicionalmente protegite. Ma anque le vita del animales e plantas, habitante juncte con nos sur iste planeta, merita protection, preservation e preoccupation. Un exploitation illimitate del fundamentos natural del vita, un inconsiderate destruction del biosphera, un militarisation del cosmo, es sacrilegios. Como humanos nos ha un responsabilitate particular - justo pro le generationes veniente - pro le planeta Terra e le cosmo, pro aere, aqua e solo.

In iste cosmo nos totes es *interdependente* e involvite le un con le altere. Cata uno es dependente del benesser del integre mundo. Pro isto vale: Non le domination del homine super le natura e le cosmo debe esser propagate, ma il es necessari cultivar le communitate con le natura e le cosmo.

E. In le spirito de nostre grande traditiones religiose e ethic esser authenticamente human significa esser indulgente e servicial, tanto in le vita private como in le vita public. Non jammais nos debe comportar nos rude- e brutalmente. Tote le populos, racias e nationes debe manifestar tolerantia, respecto, mesmo estima le un pro le altere. Le minoritates -- sia racial, ethnic o religiose -- ha besonio de nostre protection e incoraggiamento.

2. *Ingaggiamento in favor de un cultura de solidaritate e un ordine economic juste*

Innumerabile homines in tote le regiones e religiones del mundo se effortia pro un vita de solidaritate mutual, de labor e de fidel complimento de lor professiones. Malgrado isto in le mundo hodierno il ha immense fame, povressa e miseria. Pro isto non es culpabile solo le individuo. Culpabile es sovente anque le structuras social injuste: milliones de homines es sin occupation, milliones de homines es exploitate per labor mal pagate, milliones es pulsate al margine de lor societate e private de lor possibilitates del vita. In multe pais es le differentia inter le ricos e le povres, inter le potentes e le gente sin poter es monstruose. In un mundo in le qual *e* un capitalismo disfrete e un socialismo statal totalitari ha excavate e destruite valores ethic e spiritual, pote divulgar se aviditate de lucro illimitate, e del altere parte un pensamento de immodestia materialistic que reclama de plus in plus ab le stato sin compensation adequate del citanos. Non solmente in le pais developpante, ma anque in le pais developpate se diffunde epidemicamente le corruption.

A. In contrasto, ab le grande, ancian traditiones religiose e ethic nos percipe le directiva: *Tu non debe robar!* O positivemente: *Tu commercio sia eque e juste!* Que nos de novo considera le consequentias de iste directiva ancianissime: necun homine ha le derecho de furar ab altere homines in qualcunque maniera o poner le mano super lor proprietate, sia private sia commun. Totevia inversemente vale, que necun homine ha le derecho de utilizar su proprietate sin consideration del besonios del collectivitate.

B. Ubi regna le povressa extreme, se diffundera le abandono e le desperantia, on robara pro poter superviver. Ubi se accumula poter e ricchessa sin consideration, il habera emotiones de invidia, sete de vengiantia e rebellion, mesmo odio fervide. Isto tamen conduce a un circulo vitiose de violentia e contra-violentia. Que necuno se illude: Il non habera un pace mundial sin justitia mundial!

C. Pro isto, le juvenes debe apprender in le familia e le schola que le proprietate, sia grande sia parve, implica un obligation. Su empleo debe servir anque al benesser del collectivitate. Solo assi nos pote construir un *ordine economic plus juste*.

D. Totevia, si nos vole que le situation del milliardo plus povre de homines sur iste planeta va essentialmente cambiar se, particularmente illo del feminas e infantes, nos debe facer le structuras del economia global plus juste. Le beneficentia individual e projectos singule de caritate, quanto indispensable illos sia, es insufficiente. Pro obtener un juste systema, es necessari le participation de tote le nationes e le autoritate del organisationes international.

Il es necessari cercar un solution pro le crise de debitas e le povressa del „secunde mundo“ -- in via de dissolution -- e ante toto del „tertie mundo“, que es acceptabile de tote le partes. Certo: conflictos de interesses essera non sempre

evitabile. In le pais developpate il es necessari differentiar inter un consumo necessari e un consumo sin limites, inter un uso social del proprietate e un uso non-social, inter un exploitation legitime e un illegitime del ressources natural, inter un economia national purmente capitalistic e un economia social e ecologic. Ci nos anque appella al conscientia national del pais developpante.

Ubique il vale: ubi le regnantes supprime le regnates, le institutiones opprime le individuos, le poter menacia le directo, resistentia, si possibile non-violente, es opportun.

E. In le spirito de nostre grande traditiones religiose e ethic esser authenticamente human significa le sequente:

- In vice de misusar le potentia economic e politic in un lucta impietose pro domination, nos debe usar lo in le *servicio pro le humanitate*. Nos debe developpar un senso de compassion con le suffrentes e un preoccupation pro le povres, le handicapatos, le vetules, le refugiatos, le solitarios;
- in vice de un pensamento mermente politic e un politica de poter sin restrictiones, debe in le competition inevitabile regnar *respecto mutual*, arrangemento rational del interesses diverse, e prestessa pro mediation e pro consideration;
- in vice de esser obsedite de un aviditate insatiabile de moneta, prestigio e consumo, nos debe de novo trovar un *senso de moderation e modestia*. Proque le homine del aviditate perde su "anima", su libertate, su calma, su pace interne e assi lo que le o la face un esser human.

3. *Ingaggiamento in favor de cultura de tolerantia e un vita veridic*

Innumerabile homines in tote le regiones e religiones del mundo se effortia pro un vita in honestate e veridicitate. Malgrado isto il ha in le mundo hodiernie falsitate e mendacitate immense, duperia e hypocrisia, ideologia e demagogia:

- Politicos e commerciantes, qui usa le mentita como instrumento tactic pro haber successo.
- Medios de communication, que in vice de reportar veridicamente, da propaganda ideologic, in vice de informar, divulga misinformation, in vice de remaner loyal al veritate, prosequa cynic interesses commercial.
- Scientistas e recercatores, qui vende lor credibilitate a moralmente questionabile programmas ideologic o politic o a gruppamentos de interesses economic, o qui justifica recercas violante le valores ethic fundamental.

- Representantes de religiones, qui monstra lor disprezio verso homines de altere religiones e qui predica fanaticismo e intolerantia in vice de respectu, tolerantia e comprehension mutual.

A. In contrasto, ab le grande, ancian traditiones religiose e ethic nos percipe le directiva: *Tu non debe mentir!* O positivemente: *Parla e age in veridicitate!* Que nos de novo considera le consequentias de iste directiva ancianissime: necun homine e necun institution, e anque necun ecclesia o communitate de fide ha le derecho de dicer mentitas al homines.

B. Isto vale particularmente:

- pro le *medios de communication* al quales legitimemente es garantite le libertate del pressa e per isto date le function del guarda-societate: illos non sta ultra le moral, ma illos debe reportar objective- e equemente in respectu del dignitate human, del derechos human e del valores fundamental. Illos non ha le derecho de intruder se in le sphas private del individuos, ni de distorquer le realitate o de manipular le opinion public.
- pro *arte, litteratura e scientia* al quales legitimemente es garantite le libertate artistic e academic: illos non es disligate de standards ethic universal, ma es obligate a servir le veritate.
- pro le gerentes del nationes, pro *politicos e partidos politic*: si illes dice mentitas in le facie de lor populos, si illes es culpabile de manipulation del veritate, de corruptibilitate o de un politica interior o exterior impietose, illes ha perditte lor credibilitate e merita le perdita de lor officios e lor electores. Inversemente, le opinion public deberea supportar ille politicos, qui ha le corage de dicer sempre le veritate a lor populo.
- finalmente, pro le *representantes de religiones*: si illes attisa prejudicios, odio e hostilitate contra adherentes de altere religiones, si illes predica fanaticismo o mesmo initia o legitima guerras de religion, illes ha perditte tote credibilitate e merita le perdita de lor partisanos.

Que necuno se illude: Il non habera justitia global sin veridicitate, sin humanitate!

C. Pro iste ration, le juvenes debe aprender in le familia e in le schola practicar *veridicitate* in le pensar, parlar e ager. Cata homine ha un derecho de veritate e veridicitate. Ille e illa ha le derecho al information e education que es necessari pro prender le decisiones existential pro su vita. Tamen, sin un orientation ethic fundamental ille e illa non es capace a differentiar inter cosas importante e non importante. Hodie,

viste le massa de novas quotidian, le criterios ethic es un adjuta, quancunque factos es distortite, interesses es celate, tendentias es accentuate e opiniones es presentate como factos.

D. In le spirito de nostre grande traditiones religiose e ethic esser authenticamente human significa le sequente:

- in vice de confunder libertate con arbitrariedade e pluralismo con indifferentia, nos debe *render valide le veritate*;
- in vice de viver in dishonestate, hypocrisia e adaptation opportuniste, nos debe cultivar le *spirito de veridicite, e in le vita public e in le interrelationes personal quotidian*;
- in vice de diffunder semi-veritates ideologic o partitari, nos debe cercar le veritate sempre de novo in sinceritate incorruptibile;
- in vice de render homage al opportunismo, cata uno debe *servir in authenticitate e continuitate al cognoscite veritate sue*.

4. *Ingaggiamento in favor de cultura de equalitate de directos e de cooperation inter le sexos*

Innumerabile homines in tote le regiones e religiones del mundo se effortia pro un vita in le spirito de cooperation e equalitate inter viro e femina, pro un comportamento decente in respectu al amor, sexualitate e familia. Malgrado isto il ha in le mundo hodie formas condemnabile del patriarchalismo, del domination de un sexo super le altere, del exploitation de feminas, del abuso sexual de infantes e del prostitution fortiate. Frequentemente le differentias social conduce al situation, ubi feminas e mesmo infantes, particularmente in pais minus developate, vide in le prostitution le ultime expediente pro superviver.

A. In contrasto, ab le grande, ancian traditiones religiose e ethic nos percipe le directiva: *Tu non debe comitter impudicite!* O positivamente: *Respecta e ama le un le altere!* Que nos de novo considera le consequentias de iste directiva ancianissime: necun homine ha le directo a degradar un altere a un mer objecto sexual, a facer o tener un altere homine sexualmente dependente.

B. Nos condemna le exploitation e discrimination sexual como le plus maligne formas de degradation del humano. Ubcunque -- mesmo in le nomine de convictiones religiose -- on predica le domination de un sexo super le altere, ubi exploitation sexual es tolerate o prostitution es promovite o infantes es abusate, nos ha le deber de resister a illo. Que necuno se illude: Il non ha ver humanitate sin conviventia in equalitate!

C. Pro iste ration, le juvenes debe apprender in le familia e in le

schola, que principalmente sexualitate non es un fortia negative e destructive o violente, ma un energia que es creative e formative. Illo ha le function biophile de formar un communitate e pote solo complir isto, si vivite in responsabilitate pro le felicitate del partenarior.

D. Le relationes inter viros e feminas debe esser characterisate ni per tutela ni per exploitation, ma per amor, cooperation e fiducia. Le realisation del homine non es identic con voluptate sexual. Le sexualitate debe esser le expression e le affirmation de un relation amoroze vivite in cooperation e equalitate.

Alcun traditiones religiose anque cognosce le ideal del celibato voluntari, del vita sin displicamento del sexualitate sue. Anque le celibato voluntari pote esser un expression de identitate e realisation personal.

E. Le institution social del matrimonio es, malgrado tote le differentias cultural e religiose, characterisate per amor, fiducia e stabilitate. Illo vole e debe garantir securitate e appoio mutual a viros, feminas e infantes, assi como assecurar lor derechos. In tote le pais e culturas debe esser establite conditiones economic e social que rende possibile un existentia digne de homines de matrimonio e familia, particularmente anque de vetules. Le infantes ha un derecho de education. Ni le genitores debe exploitar lor infantes, ni le infantes debe exploitar lor parentes; le interrelationes plus tosto debe esser determinate per acceptation, respecto e assistentia mutual.

F. In le spirito de nostre grande traditiones religiose e ethic esser authenticamente human significa le sequente:

- in vice del domination patriarchal o del degradation, que es expressiones de violentia cuje effecto frequentemente es contra-violentia, nos debe practicar respecto mutual, comprehension, *equalitate* inter viros e feminas.
- in vice de practicar sortas de cupiditate sexual o committer violentia sexual, nos debe viver in consideration, tolerantia, in spirito de reconciliation, in *amor*.

Al nivello de nationes e religiones solmente pote esser practicate lo que es vivite ja al nivello de interrelationes personal e familial.

IV. Un cambiamento del conscientia

Tote le experientias historic demonstra: nostre Terra non pote esser cambiate, sin que nos attinge un cambiamento in le conscientia del individuos e in le vita public. Le possibilitate de cambiamentos fundamental nos ja ha observate le annos passate in spheras como illos de guerra e pace, economia e

ecologia. Illo debe esser attingite anque in le campo del ethica! Cata persona human ha un dignitate inherente e directos inalienabile, ma simultaneemente un responsabilitate irrevocabile pro toto lo que ille face o non face. Tote nostre decisiones e actiones, exactemente como nostre omissiones e fallimentos, ha consequentias.

Tener in mente iste senso de responsabilitate, approfundar lo e passar lo al veniente generationes, isto es le deber particular del religiones. Al mesme tempore nos remane realistic concernerne lo que nos ha attingite in iste consenso, e insiste que le sequente va esser considerate:

1. Attinger un accordo universal in le discussiones *super varie problemas ethic particular* (in le campos del biomedicina, sexualitate, medios de communication, scientia, usque al economia e politica) es difficile. Nonobstante in le spirito del principios fundamental que ci nos ha junctemente developpate, apte solutiones deberea esser attingibile mesmo pro multe questiones controverse.

2. In multe sphas del vita un nove conscientia de responsabilitate ethic se ha ja eveliate. Pro isto nos spera que pro tante *professiones* quanto possibile, como per exemplo medicos, scientistas, commerciantes, jornalistas, e politicos va esser developpate *codices ethic* moderne, que va provider directivas specific pro le demandas precari de lor professiones respective.

3. Ante toto, nos impelle le varie communitates de fide de formular tote lor proprie ethica: como se pronuncia per exemplo cata tradition de fide super le signification de viver e morir, super le induration de suffrentias e le remission de culpa, super le devotion altruistic e le necessitate de renunciation, super compassion e gaudio? Toto isto va approfundar, specificar e concretisar le ethica global ja ora recognoscibile.

In consequentia, nos appella a tote le habitantes de iste planeta: le vita sur le Terra non pote esser salvate, sin que nos como individuos es preste a cambiar nostre conscientia. Nos defende un cambiamento del conscientia *e* individual *e* collective, un reinfortiamento de nostre energias spiritual per medio de reflexion, per meditation, per precaria o per pensamento positive, un *conversion del corde*. In commun nos pote displaciar montes! Sin risco e sin spirito de sacrificio un cambiamento essential de nostre situation non pote evenir. Pro isto nos nos declara in favor de iste ethica global, de un melior comprension mutual, e de modos de viver que profita al societate, que promove le pace e que es amicabile al natura.

Nos invita tote le homines, si religiose o non, a facer le mesme!

*Traducite in le lingua auxiliar Interlingua per Klaus Mohrhoff (Germania),
con debite gratias pro lor numerose consilios linguistic a Bent Andersen
(Danmark), Piet Cleij (Nederland) e Franz Schmiedeberg (Germania)*